

Deszcz jesienny Leopolda Staffa – manifest dekadentyzmu?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Galeria zdjęć interaktywnych](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Leopold Staff, *Sen nieurodzony*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 10.
- Źródło: Leopold Staff, *Deszcz jesienny*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 15–17.
- Źródło: Leopold Staff, *Kowal*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 3.

Deszcz jesienny Leopolda Staffa – manifest dekadentyzmu?

Józef Pankiewicz, *Nokturn. Łabędzie w Ogrodzie Saskim w Warszawie nocą*, 1893–1894
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Czy można pomyśleć o bardziej dekadencckim obrazie niż widok jesiennego deszczu? Leopold Staff stworzył jeden z najbardziej rozpoznawalnych nastrojowych wierszy epoki Młodej Polski, w którym streszcza się wszystko to, co twórcy tego czasu określali mianem splinu. Jednak sam poeta nie był najgłośniejszym piewcą schyłkowego pesymizmu – w swojej poezji nieustannie poszukiwał drogi do przewyciężenia melancholii przełomu XIX i XX wieku. *Deszcz jesienny* zajmuje wyjątkowe miejsce w jego twórczości.

Twoje cele

- Wskażesz w wierszu Leopolda Staffa *Deszcz jesienny* cechy postawy dekadencckiej.
- Określisz, jakie znaczenie miał dekadentyzm w twórczości Staffa.
- Ocenisz, czy *Deszcz jesienny* można uznać za manifest dekadentyzmu.
- Porównasz realizację motywu deszczu w wierszu Staffa z dziełami malarskimi epoki przedstawiającymi to zjawisko pogodowe.

Przeczytaj

Leopold Staff

Leopold Staff zadebiutował tomem *Sny o potędze* wydanym w 1901 roku. Publikacja ta przypadła na moment rozkwitu Młodej Polski, kiedy wpływy [impresjonizmu](#) i [symbolizmu](#) stały się dominującym trendem w kulturze. Staff, wkraczając do świata literatury, konkurował między innymi z Kazimierzem Przerwą-Tetmajerem, którego liryka w latach 90. XIX wieku zapoczątkowała przemiany w polskiej poezji, a także z Janem Kasprowiczem. Wydane przez niego w pierwszych latach XX stulecia hymny zapowiadały nadejście ekspresjonizmu. W tym samym czasie ukazały się też szokujące dzieła Stanisława

Przybyszewskiego, pełne odniesień do [okultyzmu](#) i [demonizmu](#).

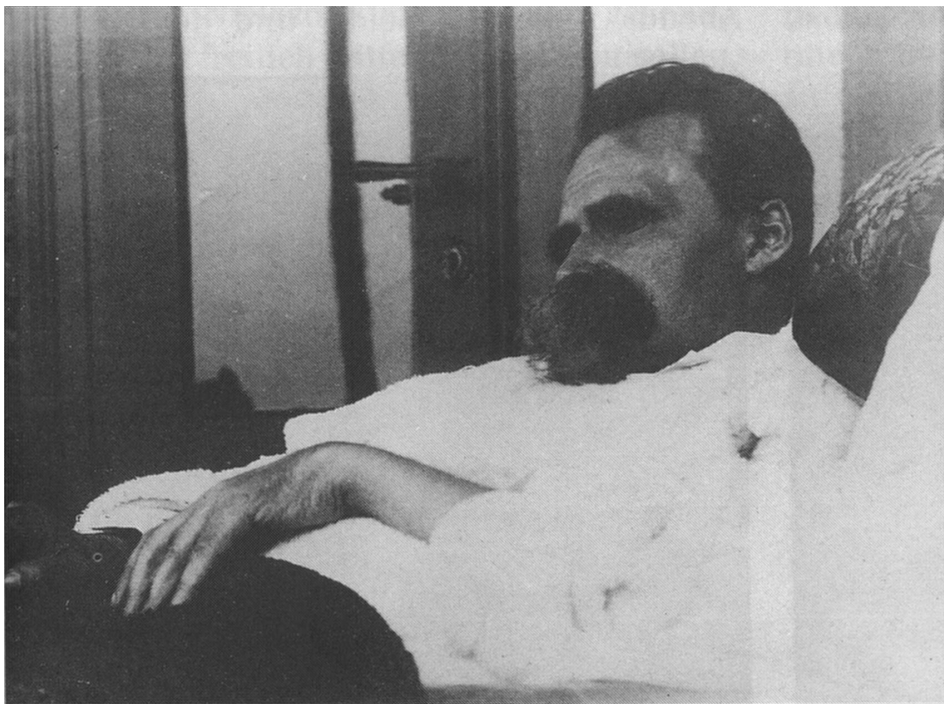
Leopold Staff

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W odróżnieniu od innych czołowych twórców okresu, autor *Deszczu jesiennego* zaproponował w swoich wierszach optymistyczną wizję świata. Zamiast głoszenia upadku wartości i zagubieniu sensu istnienia, postulował aktywną pracę nad kształtowaniem swego wnętrza i wyrażał wiarę w siły twórcze jednostki niezależnej od odgórnych nakazów moralności. Staff należał do drugiego, młodszego pokolenia Młodej Polski, w którym odezwała się potrzeba znalezienia remedium na lęki epoki. Jego poetycka wizja, wyrażona między innymi w popularnym sonecie *Kowal*, jawiła się jako przeciwwaga dla ponurych nastrojów towarzyszących sztuce przełomu wieków. Odczytywano ją jako zachętę do nietzscheańskiego czynu, zgodnie z poglądami niemieckiego filozofa Fryderyka Nietzschego (którego pisma Staff tłumaczył) głoszącego wiarę w siłę człowieka – w jego zdolność do samostanowienia i przekraczania barier oficjalnych zakazów i nakazów. Wymowa debiutanckiego tomu

Staffa nie była jednak w pełni oczywista – pragnienie działania wiązało się przede wszystkim ze sferą wyobrażeń, bez jednoznacznych deklaracji realizowania idei Nietzschego w rzeczywistości.

Fryderyk Nietzsche

Fryderyk Nietzsche

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Staff przejął od niemieckiego myśliciela głównie te refleksje, które odpowiadały jego własnej wizji artystycznej. Podobnie traktował również inne swoje inspiracje – zarówno filozoficzne, jak i literackie. Poprzez poezję wyrażał nadzieje i fascynacje, ale też zwątpienia i smutki, korzystając z różnych środków wyrazu, odwołując się do wielu (niekiedy odległych od siebie) nurtów światopoglądowych i estetycznych. Z tego względu jego twórczość może się niekiedy wydawać niespójna – szczególnie jeśli zwróci się uwagę na kontrast między bezkompromisowym tonem wersów *Kowala*:

” Leopold Staff

Kowal

Bo lepiej giń, zmiażdżone cyklopowym razem,
Niżbyś żyć miało własną słabością przeklętą,
Rysą chorej niemocy skażone, pęknięte.

a zrezygnowaną postawą podmiotu w wierszu *Deszcz jesienny*, wydanym zaledwie dwa lata później w tomie *Dzień duszy* (1903):

” Leopold Staff

Deszcz jesienny

O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny
I pluszcze jednaki, miarowy, niezmienny,
Dżdżu krople padają i tłuką w me okno...
Jęk szklany... płacz szklany... a szyby w mgle mokną
I światła szarego blask sączy się senny...
O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

Wieczornych snów mary powiewne, dziewicze
Na próżno czekały na słońca oblicze...
W dal poszły przez chmurną pustynię piaszczystą,
W dal ciemną, bezkresną, w dal szarą i mglistą...
Odziane w łachmany szat czarnej żałoby
Szukają ustronia na ciche swe groby,
A smutek cień kładzie na licu ich młodem...
Powolnym i długim wśród dżdżu korowodem
W dal idą na smutek i życie tułacze,
A z oczu im lecą łzy... Rozpacz tak płacze...

To w szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny
I pluszcze jednaki, miarowy, niezmienny,
Dżdżu krople padają i tłuką w me okno...
Jęk szklany... płacz szklany... a szyby w mgle mokną
I światła szarego blask sączy się senny...
O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

Ktoś dziś mnie opuścił w ten chmurny dzień słotny...
Kto? Nie wiem... Ktoś odszedł i jestem samotny...
Ktoś umarł... Kto? Próżno w pamięci swej grzebię...
Ktoś drogi... wszak byłem na jakimś pogrzebie...
Tak... Szczęście przyjść chciało, lecz mroków się zlekło.
Ktoś chciał mnie ukochać, lecz serce mu pękło,
Gdy poznał, że we mnie skrę roztląć chce próżno...
Zmarł nędzarz, nim ludzie go wsparli jałmużną...
Gdzieś pożar spopielił zagrodę wieśniaczą...
Spaliły się dzieci... Jak ludzie w krąg płaczą...

To w szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny
I pluszcze jednaki, miarowy, niezmienny,
Dżdzu krople padają i tłuką w me okno...
Jęk szklany... płacz szklany... a szyby w mgle mokną
I światła szarego blask sączy się senny...
O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

Przez ogród mój szatan szedł smutny śmiertelnie
I zmienił go w straszną, okropną pustelnię...
Z ponurym, na piersi zwieszonym szedł czołem
I kwiaty kwitnące przysypał popiołem,
Trawniki zarzucił bryłami kamienia
I posiał szal trwogi i śmierć przerażenia...
Aż, strwożon swym dziełem, brzemieniem ołowiu
Położył się na tym kamiennym pustkowiu,
By w piersi łkające przytłumić rozpacz,
I smutków potwornych płomienne łyzy płacze...

To w szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny
I pluszcze jednaki, miarowy, niezmienny,
Dżdżu krople padają i tłuką w me okno...
Jęk szklany... płacz szklany... a szyby w mgle mokną
I światła szarego blask sączy się senny...
O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni jesienny...

Źródło: Leopold Staff, *Deszcz jesienny*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 15-17.

W Młodej Polsce panowało przekonanie, że liryka powinna być wyrazem przeżyć duszy, a te uznawano za pełne sprzeczności – tajemnicze, nieprzeniknione, niedające się ogarnąć rozumem. W poezji Staffa odbijały się charakterystyczne dla epoki emocje i ich skrajności: entuzjastyczne zachwyty nad nowymi ideami i przekonanie o daremności wszelkich ludzkich wysiłków, twórczy szal i zmaganie się z marazmem. W *Kowalu* zostały wyrażone optymistyczne nadzieje przełomu XIX i XX wieku, w *Deszczu jesiennym* – ponure nastroje tego czasu.

Młodopolscy [dekadenci](#) wyrażali przekonanie, że cywilizacja europejska doszła do swego kresu – nadzieje pokładane w rozwoju technologii ukazały się złudne, a ludzka jednostka we współczesnym świecie coraz bardziej odczuwa brak sensu istnienia, czuje się zbędna i bezradna wobec skomplikowanych procesów historycznych i socjologicznych. Reakcją wobec tej sytuacji był [splin](#) objawiający się poprzez wycofanie z życia towarzyskiego, ucieczkę w świat marzeń, zagłębienie się w siebie. Niekiedy towarzyszyła mu także obojętność dla spraw codziennych, wyzbycie się uczuć i przekonanie o marności świata – jakby wzięte z Księgi Koheleta.

Corrie Pabst, *Vanitas*, 1908

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W *Deszczu jesiennym* Staff wyraził schyłkowy nastrój, wyczuwalny w środowisku artystów końca XIX wieku. Posłużył się przy tym popularnymi wówczas konwencjami literackimi. Zgodnie z panującą w epoce modą przedstawił postać szatana, który coraz częściej był ukazywany nie jako władca piekieł, lecz odrzucona istota, pełna wątplenia i niepokoju, podobna do człowieka. Sam wiersz jest natomiast przykładem opisu pejzażu wewnętrznego, formy typowej dla symbolizmu, polegającej na wyrażaniu przeżyć wewnętrznych podmiotu poprzez odniesienia do przyrody i elementów krajobrazu, bez nazywania wprost poszczególnych stanów ducha.

Do szczególnie często powracających tematów epoki modernizmu należał deszcz. Opis tego zjawiska idealnie nadawał się do wykreowania przygnębiającego nastroju. Wrażliwi na doświadczenia zmysłowe młodopolanie porównywali towarzyszące opadom wrażenia słuchowe i dotykowe do monotonii egzystencji. W *Deszczu jesiennym* Staff odzwierciedlił za sprawą jednostajnego rytmu i melodii wiersza stan towarzyszący wielu swoim współczesnym.

Słownik

dekadentyzm

(fr. *décadence* – chylenie się ku upadkowi, łac. *decadentia* – schyłek) – postawa, która ukształtowała się pod koniec XIX wieku, charakteryzująca się pesymistycznym podejściem do rzeczywistości, przekonaniem o zmierzchu kultury i poszukiwaniem sposobów na wypełnienie odczuwanej pustki. Duży wpływ na rozwój dekadentyzmu miały filozofia Artura Schopenhauera oraz powieść Jorisa-Karla Huysmansa *Na wspak*, nazywana przez współczesnych „biblią dekadentyzmu”

demonizm

(łac. *daemon* – demon) – wiara w złe duchy, demony

ekspresjonizm

(łac. *expressio* – wyraz, wyrażenie) – kierunek w sztuce, który rozwinął się na początku XX wieku, zainspirowany głównie twórczością artystów niemieckich. Skupiał się na poszukiwaniu wyrazu dla silnych wewnętrznych przeżyć emocjonalnych, poruszał tematykę duchową, metafizyczną. Utwory ekspresjonistyczne charakteryzował indywidualizm, hiperboliczny styl, radykalne rozdzielenie sfery ducha i materii

impresjonizm

(łac. *impressio* – wrażenie, odbicie) – powstały w latach 70. XIX wieku kierunek w malarstwie europejskim skupiający się na odtwarzaniu chwilowych, subiektywnych wrażeń zmysłowych, który silnie oddziałwał na inne sztuki, w tym na literaturę. Za jego prekursora w obrębie malarstwa uważa się Édouarda Maneta, do czołowych przedstawicieli należeli zaś m.in. Claude Monet, Auguste Renoir oraz Edgar Degas. Elementy impresjonistycznej poetyki inspirowanej osiągnięciami francuskiej malarzy można odnaleźć w twórczości m.in. Stéphane'a Mallarmégo, Paula Verlaine'a, Kazimierza Przerwy-Tetmajera czy Jana Kasprowicza

okultyzm

(łac. *occultus* – ukryty, tajemny) – teoria o istnieniu w przyrodzie i człowieku ukrytych sił tajemnych, które można pobudzić i zużytkować przez stosowanie

odpowiednich praktyk; też: wiedza i praktyki związane z tą teorią

psychizacja krajobrazu

(gr. *psūkhē* – dusza, duch) – środek stylistyczny polegający na obrazowym wyrażeniu wewnętrznych stanów podmiotu lirycznego lub bohatera utworu literackiego za pomocą opisu krajobrazu oraz ukazaniu powiązania między przeżyciami człowieka a dziełami natury

realizm

(fr. *réalisme*) – w literaturze prąd spopularyzowany w prozie II połowy XIX wieku, dążący do jak najwierniejszego odzwierciedlenia świata znanego czytelnikowi z codzienności. Realiści opisywali wydarzenia, bohaterów i ich egzystencję w sposób reprezentatywny dla przedstawianej w utworze grupy społecznej

spleen, splin

(ang. *spleen* – śledziona) – ponury nastrój, stan apatyczny, odczucie nudy i bezsensu egzystencji

symbolizm

(gr. *symbolon* – symbol) – kierunek w sztuce zapoczątkowany przez poetów francuskich w II połowie XIX wieku, zakładający rezygnację z bezpośredniego opisu emocji, opierający się na sugerowaniu wzruszeń i nastrojów, operujący wieloznacznymi symbolami w celu wyrażenia treści, które nie mają określenia w systemie językowym

Galeria zdjęć interaktywnych

Polecenie 1

Przyjrzyj się obrazom przedstawionym w galerii, opisz ich nastrój i odpowiedz na pytanie, czy twoim zdaniem można je uznać za dekadencjne.

Polecenie 2

Zastanów się, który z umieszczonych w galerii obrazów byłby najlepszą ilustracją do wiersza Leopolda Staffa *Deszcz jesienny*. Sformułuj wypowiedź pisemną, w której uzasadnisz swój wybór.

Gustave Caillebotte, *Paryż w deszczu*, 1877

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Claude Monet, *Étretat; w deszczu*, 1886

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Claude Monet, *Belle Île, efekt deszczu*, 1886

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Vincent van Gogh, *Pole pszenicy w deszczu*, 1889

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Vincent van Gogh, *Auvers w deszczu*, 1890

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Józef Pankiewicz, *Dorożka w deszczu (Dorożka nocą, Dorożka warszawska nocą, Błoto, Deszcz)*, 1893

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Na podstawie wiersza *Deszcz jesienny* zdefiniuj pojęcie „splin”.

Ćwiczenie 4

Wpisz w tabeli, jakie cechy dekadencej postawy zostały wyrażone w *Deszczu jesiennym*, i zilustruj je cytataami z utworu.

Ćwiczenie 5

Scharakteryzuj postać szatana pojawiającą się w wierszu *Deszcz jesienny*.

Ćwiczenie 6

Porównaj *Deszcz jesienny* z utworem *Sen nieurodzony* Leopolda Staffa pochodzącym z tomu *Sny o potędze*.

” Leopold Staff

Sen nieurodzony

Będę tworzył! Rozmachem szaleje mi ramię!
Hartownym młotem będzie mi piorun mej siły!
Oto szukam olbrzymiej, cyklopowej bryły,
By sen swój z ognia wcielić w marmuru odłamie...

Wybrałem ogrom skalny, głąz ginący w chmurze,
Krzyk potęgi zakrzepły w kamienną kolumnę...
Bo potrzeba kolosu na me dzieło dumne,
Bo sen mój chodzi w świetnej, królewskiej purpurze!

Wiem: nikły będzie w głązu skończoność odziany.
Nie w ciebie, karla bryło, zaklinać tytany!
Nie ma w świecie ogromu godnego mej mocy!
Cała ziemia na posąg mego snu za mała!...
Uśmiecham się wyniośle... dłoń spada wzdłuż ciała...
Hej! śnie nieurodzony, śnie mych wielkich nocy!...

Źródło: Leopold Staff, *Sen nieurodzony*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 10.

Ćwiczenie 7

W jaki sposób forma wiersza *Deszcz jesienny* nawiązuje do opisywanego w nim zjawiska pogodowego?

Ćwiczenie 8

Napisz rozprawkę na 150 słów, w której odpowiesz na pytanie: Czy wiersz Leopolda Staffa *Deszcz jesienny* można uznać za manifest dekadentyzmu?

Praca domowa

Zastanów się, jaki inny wiersz młodopolski można uznać za „manifest dekadentyzmu”. Uzasadnij swój wybór w wypowiedzi pisemnej.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: *Deszcz jesienny* Leopolda Staffa – manifest dekadentyzmu?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi,

egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- 6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- 10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- 11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne Uczni:

- wskazuje w wierszu Leopolda Staffa *Deszcz jesienny* cechy postawy dekadencej,
- dokonuje analizy porównawczej utworów Staffa: *Deszcz jesienny* i *Kowal*,
- definiuje pojęcie dekadentyzmu w kontekście twórczości Staffa i filozofii Nietzschego,
- porównuje realizację motywu deszczu w wierszu L. Staffa z dziełami malarskimi epoki przedstawiającymi to zjawisko pogodowe.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;

- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: „*Deszcz jesienny* Leopolda Staffa – manifest dekadentyzmu?”. Następnie prosi uczniów o zapoznanie się z utworem poetyckim zawartym w e-materiale: *Deszcz jesienny*. Uczniowie powinni utwór przeczytać i przygotować się do jego omówienia: przygotować wstępne informacje, które pozwolą umiejscowić tekst w kontekście biograficznym i/lub historycznoliterackim. Nauczyciel prosi również o wykonanie ćwiczenia nr 3 z sekcji „Sprawdź się”.
2. **Recytacja.** Chętna lub wybrana osoba przygotowuje głośne czytanie utworu poetyckiego *Deszcz jesienny*, z elementami aktorskiej interpretacji.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy uczniom cele zajęć oraz wspólnie ustala z nimi kryteria sukcesu.
2. **Raport z przygotowań.** Nauczyciel, za pomocą raportu dostępnego w panelu użytkownika, sprawdza przygotowanie uczniów do lekcji, zwracając uwagę na to, kto wykonał zadane ćwiczenie. Jeśli jest taka potrzeba, wybrany uczeń uzasadnia swoje rozwiązanie.
3. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: Czym jest manifest? Scharakteryzuj krótko postawę dekadencją.

Faza realizacyjna:

1. **Burza mózgów.** Nauczyciel formułuje pytanie związane z tematem lekcji: Z czym kojarzy się deszcz? oraz informuje, że pierwsza część zajęć będzie

przeprowadzona metodą burzy mózgów.

Określa jej zasady oraz podaje czas przeznaczony na realizację zadania.

Uczniowie pracują indywidualnie i zapisują swoje pomysły, następnie prezentują je na forum klasy. Nauczyciel wyznacza osobę, która zapisuje na tablicy propozycje uczestników zajęć.

2. Odczytanie tekstu literackiego z elementami interpretacji aktorskiej. Wybrana przed lekcją osoba prezentuje recytację utworu: *Deszcz jesienny*. Po uczniowskiej prezentacji pozostała część klasy przedstawia swoje wrażenia dotyczące utworu oraz prezentacji. Uczniowie zapisują swoje wrażenia w formie notatki.

3. Kształcenie postrzegania historii literatury i dziejów kultury jako procesu.

Nauczyciel, nawiązując do zadania przed lekcją, zadaje uczniom pytania:

- Jakie były okoliczności powstania utworu?
- Jaki wpływ na powstanie utworu ma biografia autora?
- Do jakiego nurtu literackiego należy utwór? Co o tym świadczy?

4. Praca z multimediami. Nauczyciel prosi, aby wybrany uczeń przeczytał polecenie: 1. Przyjrzyj się obrazom przedstawionym w galerii, opisz ich nastrój i odpowiedz na pytanie, czy twoim zdaniem można je uznać za „dekadenckie” z sekcji „Galeria zdjęć interaktywnych”. Następnie prosi uczniów, aby podzielili się na grupy i opracowali w nich odpowiedzi. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się na ochotnika) grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.

5. Utrwalanie wiedzy i umiejętności. Uczniowie wykonują indywidualnie następujące ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”: 1-2, a następnie porównują swoje odpowiedzi z kolegą lub koleżanką.

6. Ćwiczenie nr 6 uczniowie rozwiązują na forum klasy razem z nauczycielem. Wybrana osoba odczytuje na głos wiersz *Sen nieurodzony*

Faza podsumowująca:

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i cele zawarte w sekcji „Wprowadzenie”. Wybrany uczeń odczytuje cele lekcji, następuje wspólne omówienie: co udało się osiągnąć, do czego warto wrócić, czego nie

udało się zrealizować i dlaczego. Później nauczyciel analizuje przebieg lekcji i przeprowadza ewaluację, z której wnioski wykorzysta w przyszłości.

2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Zastanów się, jaki inny wiersz młodopolski można uznać za „manifest dekadentyzmu”. Uzasadnij swój wybór w wypowiedzi pisemnej.
2. Uczniowie wykonują ćwiczenia nr 7 i 8. Przygotowują uzasadnienia poprawnych odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

- George Lakoff, Mark Johnson, *Metafory w naszym życiu*, Warszawa 2010.
- Jean Cassou, *Encyklopedia symbolizmu*, Warszawa 1992.
- Jerzy Kwiatkowski, *Literatura Dwudziestolecia*, Warszawa 1990.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Galeria zdjęć interaktywnych”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.